

Počátky osídlení

Výborná poloha Zbraslavi na místě soutoku Berounky s Vltavou, kde je úrodná kotlina ohraničena skalnatými kopci, je příčinou, že zde lidé sídlili takřka od nepaměti. Archeologické průzkumy přinesly důkazy o osídlení kopců nad Závistí už koncem mladší doby kamenné, což odpovídá letopočtu zhruba 2000 let před Kristem.

První větší opevněný útvar s rozlohou asi 50 ha datujeme do pozdní doby bronzové, tj. 9. - 8. stol. před Kristem, jinak šlo o nechráněná roztroušená obydlí.

V polovině prvního tisíciletí před naším letopočtem bylo na nejvyšší plošině kopce nad nádražím, který se dnes jmenuje Hradiště, postavena opevněná osada čtvercového tvaru. Ten zůstal zachován do dneška. Stavby uvnitř už měly kamennou podezdívku, jak se můžeme na vlastní oči přesvědčit. Sídliště bylo nejprve ohrazeno dřevěnou palisádou, poté kamennou zdí stavěnou bez malty. Z vykopávek na levém břehu Vltavy usuzujeme, že v té době bylo osídleno i okolí.

Nejvýznamnějším obdobím bylo 2. století před naším letopočtem, kdy zde keltští Bójové vybudovali opevněné sídlo městského charakteru, tzv. oppidum. Svoji rozlohou 157 hektarů předčilo pozdější města středověku. Byla zde soustředěna výroba, dálkový obchod, ražba mincí a podle zachovaným písemností centrum moci Keltů v Čechách.

Řecký spisovatel Strabon popisuje hradiště jako centrum říše Bójů - Boiohaemum, odkud vzešel název pro celou naši zemi - Bohemia.

Keltové (=Galové) se zde bránili nájezdům germánských kmenů ze severu, kteří od 2. stol. pronikali na naše území.

Z historie Zbraslavi

Napsal uživatel Administrator
Pondělí, 02 Srpen 2010 20:55

Koncem posledního desetiletí před naším letopočtem pod vedením Marobuda hradiště dobyli. Marobud byl vynikající válečník a diplomat, který dříve žil v Římě a se svojí armádou čítající 70.000 pěších a 4.000 jízdních bojovníků chtěl ovládnout celou střední Evropu a vytvořit říši podobnou té Římské. Bitva byla krutá a nelítostná, o čemž svědčí nálezy hrotů železných střel a množství lidských kosterních pozůstatků, výhradně mužských jedinců. Markomané sídlili na hradišti přibližně 27 let, poté bylo vypáleno, čímž končí slavná historie starověku.

První písemná zmínka o Zbraslavi

Zbrslavská kronika nám o jeho vzniku říká, že se kníže Vladislav chystal nejprve postavit klášter na místě na Zbraslavi. Ale zazněl hlas z nebe k poustevníkovi, který zde žil, že Bůh schvaluje úmysl postavit klášter, ale toto místo už připravil pro jiné řeholníky. Kníže tedy založil klášter na západ od Plzně v Kladrubech a ve své zakládací listině ho opravdu štědře obdaroval. Zde je z ní kousek týkající se Zbraslavi: *Dávám také Zbraslav se vším příslušenstvím, to jest: Lubenec (Libeň) celou obec, Šlovice celou obec a část řeky, Černošice celé, co jsem koupil u Goscamy. V Lahovicích tři rybáře Čekana, Maršíka, Blažka, navíc jednoho rybáře, kterému se lidově říká pstružník a tam rozdělenou řeku, která se zve Mže od řeky Vltavy až po říčku Chotečskou (Radotínský potok). U kaple sv. Havla je ustaveno pět strážců ve vsi Drahelčicích, jejichž jména jsou: Mutiš, Radek, Nepřívad, Mířata, Kojata. Ve vsi Lipany dušníka (pracovník na církevních statcích) Tena s jeho pozemkem. Ve vsi Žabovřesky kravaře Ramoše s jeho pozemkem. V obci Vidim (Závist?) Trebatu s jeho pozemkem. Ve vsi Jirčany dva soustružníky Petra a Kočáma...*

Tolik nejstarší písemná zpráva z roku 1115, kterou o Zbraslavi máme. Kníže Vladislav zemřel za 10 let a kladrubský klášter vlastnil Zbraslav ještě dalších 100 let. Opat sem poslal několik mnichů a sám někdy zajel i osobně.

V polovině 13. století přenechali benediktini Zbraslav pražskému biskupovi, který ji za deset let převedl králi Přemyslu Otakarovi II. Ten sem často jezdil lovit a postavil tu lovecký hrádek "s věžemi a velmi pevnými zdmi". Podle Zbraslavské kroniky "to místo prospívalo a bohatlo na polích, vinicích, lukách a pastvinách, neboť král tu stavěl budovy, zřizoval poplužní dvory a poslav pro révu do Rakouska, sázel a pěstoval vinice na okolních kopcích".

Založení a život kláštera

Když král Václav II. učinil slib vystavět klášter, aby odčinil vraždu svého otčíma Závíše z Falkenštejna, vydal se spolu s opaty Theodorikem a Konrádem hledat vhodné místo. Pluli proti proudu Vltavy až do Davle, potom zpátky a po Berounce k Radotínu. Nejvíce se jim zalíbil

Z historie Zbraslavi

Napsal uživatel Administrator
Pondělí, 02 Srpen 2010 20:55

lovecký dvorec na Zbraslavi. Podle tehdejších pravidel sem přišlo 12 cisterciáckých mnichů a začali dvorec přebudovávat na klášter, kterému se od to doby říkalo Aula Regia - síň královská. R. 1296 byla stavba hotova. Tři opati se poté vypravili do Francie požádat o zařazení kláštera do řádu cisterciáků. Za 200 hřiven stříbra, které dostali od krále, nakoupili knihy a založili bibliotéku.

Druhý den po slavné korunovaci Václava II. byl na Zbraslavi položen základní kámen gotického mariánského chrámu. Ten patřil k nejvýznamnějším stavbám středověkým, jak čteme v kronice Petra Žitavského. Délka chrámu byla 100 metrů, honosil se bohatou výzdobou, byla v něm královská hrobka okrášlená biblickými obrazy vyrytými do hlazených, 4 metry vysokých kamenů, v křížové chodbě byl na zdech napsán Starý a Nový zákon tak, že se velikost písma směrem nahoru zvětšovala, aby byla lépe čitelná.

Václav II. Zbraslav velmi miloval. Jezdil sem často a nikdy ne bez daru. Však v červnu r. 1305 zemřel k velikému zármutku všech.

Ani Václav III. ani Jindřich Korutanský ve stavbě kláštera nepokračovali, právě naopak. Roku 1308 panství vyplenili Bavoři a o dva roky později Míšňané. V té době prý klášterní zvonec téměř denně oznamoval, že se blíží loupeživé hordy, které loupily a vraždily ty, co se nestačili schovat v okolních lesích.

Ve snaze zachránit království vyslal opat Konrád slavné poselstvo k Jindřichu VII. domluvit sňatek jeho 14 letého syna Jana s 18 letou Eliškou Přemyslovnou. Avšak Jan byl dobrodruh a hleděl si jen válečnictví. Elišce sebral obě děti a vypudil ji na hrad Mělník, později na Loket. Eliška zasvětila zbytek života v pokračování díla svého otce. Zbraslav dokončila a předala cisterciáckým mnichům. Zemřela r. 1330 ve věku 39 let a byla pochována na Zbraslavi v královské hrobce.

Syn Václav, který na biřmování přijal jméno Karel, se roku 1333 vrátil z Francie, kam ho poslal otec Jan Lucemburský. Jeho první cesta vedla na Zbraslav, poklonit se u hrobu své matky. Na havlínském návrší, na místě, kde stanul, aby obdivoval nádheru zbraslavského kraje, byl v 19. století postaven otevřený sloupový altán, kterému se říká Karlův stánek.

Po smrti Jana Lucemburského nastoupil na trůn Karel IV. jako král český a císař římský. Pro klášter to byla doba největšího rozkvětu. 300 mnichů zde plnilo kulturní, politické a ekonomické poslání svého řádu, což přinášelo nebývalý rozkvět i Zbraslavi.

Netrvala však dlouho. Následující husitské války znamenaly pro klášter katastrofu a rok 1420 tak znamená konec gotických staveb zbraslavských. V troskách zdíva a mizerných příbytcích pak do 16. století žilo několik mnichů.

Papírna

V roce 1499 dává král Vladislav II. povolení mlynáři opata zbraslavského, aby "ze šatů starých, kterýž k děláni papíru příslušejí, jinam ze země voziti nepouštěl, než aby je sám kupoval a z nich pro užitek obecný země české papír dělal." A tak zde vnikla druhá nejstarší papírna v Čechách.

Třicetiletá válka

Začátek 17. století znamenal pro Zbraslavsko katastrofu za katastrofou. Vojsko pasovské (1611), vojsko uherské (1612), české stavy (1618), vojsko císařské (1634) poslané proti Bannerovi, který se zde usadil a dal město zapálit. Dále vojsko císařské vedené generálem Götzem (1645). Dobový dokument říká: "*Předně při dvoru peluňském, lahovském, točenském, komořanském, třebotovském, při těch šesti dvořích dokonce žádného dobytka hovězího ani pernatého se nenachází, též obilí ani na jediné čtvrtce na zimu není zaseto a stavení do ležení generála Wittenberga též i na most roznášeno jest.*"

Dále čteme výčet popleněných dvorů v obcích Lahovicích, Točné, Lipanech, Komořanech, Třebotově a dvůr Peluněk. Seznam zničených obcí: Zbraslav, Radotín, Lahovice, Chuchle, Modřany, Záběhlice, Černošice, Vraný, Skochovice, Lipany, Lipence, Mokropsy, Lety, Líšnice, Slapy, Buše, Krámy, Nové Dvory a Léčice. Ve skupině obcí Zbraslav, Lipany, Lipence, Záběhlice a Lahovice zůstalo dohromady pouze 369 obyvatel.

Obnova konventu

Krátkodobý vzestup začal v období 1650 - 1654, kdy opat Jakub III. nechal opravit a rozšířit kapli, která patřila k loveckému dvoru, do dnešní podoby děkanského kostela sv. Jakuba. Potom opat Wolfgang Lochner přistoupil k započetí monumentální stavby nynějšího konventu. Sláva a význam kláštera se navrátila jen na pár let.

Zrušení kláštera, cukrovar a silnice

Roku 1785 císař Josef II. klášter zrušil a budovy propadly náboženskému fondu. Budova konventu byla přebudována na rafinerii cukru. V Královské síni tak vzaly za své četné fresky a roku 1787 začala výroba. Prosperita továrny však rok od roku klesala až byl roku 1802 provoz zastaven úplně. Ve zničených sálech skladovala vojenská správa obilí. Roku 1812 koupil konvent Antonín Richter a výrobu cukru obnovil. Začal také s výrobou chemikálií: kyseliny sírové, octové a solné, chlorového vápna, salmiaku, octanu olovnatého, mýdla a posléze i lití broků. Začal také vyrábět cukr z řepy, což byla v českých zemích novinka.

Z Prahy na Zbraslav vedly v té době cesty přes Slivenec a přes dnešní Modřany. Proto v roce 1743 začalo francouzské vojsko budovat tehdejší pasovskou, dnešní strakonickou silnici podél řeky. Roku 1800 pokračovala výstavba silnice do Budějovic.

Kníže Oettingen

V roce 1825 koupil v dražbě panství od náboženského fondu bavorský šlechtic Bedřich Kraft Oettingen Wallerstein a po roce 1875 přikoupil i budovy zničeného konventu. Dal zbořit tovární komín, odstranit stroje a dřevěné trámové nasekané do stěn. Zakládal vinice, učil rolníky obdělávat půdu, a roku 1835 zde založil živnostensko-průmyslovou školu pro řemeslníky a zemědělce. Byla to první průmyslová škola v Čechách, kde se vyučovalo v češtině. Roku 1829 nechal kníže Oettingen za pomoci státu převést koryto Berounky do dnešní podoby k Lahovicím.

Místní národní garda

Vlastenecký duch se roku 1848 nevyhl ani Zbraslavi. Také zde vznikla místní národní garda, která si nechala za 500 zlatých, vybraných od občanů, vyrobit gardový prapor v dílně Josefa Mánesa. Obraz má na jedné straně obraz Madony Zbraslavské, na druhé straně je český lev a celý je zasazen do ornamentální typicky mánesovské výzdoby. Celá desetiletí byl dobře schován a při založení místního Sokola organizaci předán.

V roce 1848 měla Zbraslav 1255 obyvatel, Zaběhlice 436 a Žabovřesky 114. Byl zrušen poddanský svazek, začíná reforma správní organizace obcí. O dva roky později je zde zvoleno první obecní zastupitelstvo v čele s pukrmistrem J. Wagnerem. V následujícím roce je zde zřízen okresní soud a roku 1864 zde sídlí okresní zastupitelstvo.

Stavby a změny na přelomu století:

- 1868 - postavena školní budova
- 1874 - pojmenování ulic
- 1896 - postaven železný most přes Vltavu
- 1897 - železnice Modřany - Čerčany, Modřany - Dobříš
- 1910 - obecní vodovod a kanalizace
- 1913 - dokončena přestavba mostu přes Krňák do dnešní podoby
- 1923 - přivedena elektřina z Dolních Černošic

Více podrobností a dokumentů o historii Zbraslavi naleznete na spřáteleném webu <http://www.zbraslavhistorie.info/>

. Na tomto webu, který provozuje pan R. Svoboda, jsou k dispozici ucelené informace o zbraslavských stavbách, zámku, Přemyslovcích, osobnostech, keltském oppidu, chrámu P.Marie, citace z kroniky, dobové pohledy aj.

Z historie Zbraslavi

Napsal uživatel Administrator
Pondělí, 02 Srpen 2010 20:55
